

פרקי אבות – פרק ג' אחרי – קדושים, תשע"ז

1) פרקי אבות – פרק ג, משנה א

עקביא בן מהללאל אומר: **הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה – דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון.** מאין באת – מטפה סרוחה. ולאן אתה הולך – למקום עפר רמה ותולעה. ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון – לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

2) מדרש פליאה (ע"פ הגר"א)

מה ראה אדם וחטא? ראה שתיים ולא ראה שלש.

3) שם משמואל – פרשת יתרו, שנת תרע"ג¹ [וע"ע בקדושת לוי – פרשת קדושים]

משנה באבות (פ' ג') הוי מסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, מאין באת מטפה סרוחה וכו'. ודקדקנו למה האריך התנא והדר מפרש ולא אמר ואין אתה בא לידי עבירה מאין באת מטפה סרוחה. **ואמרנו שתחילה מדבר מהנפש מאין באת ולא פירש והכוונה שהאדם יזכור וידע מעצמו מאין הוא בא לכאן, הלוא נפשו חלק אלוך ממעל, ולאן אתה הולך לאשתאבא בגופא דמלכא, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון קודם שיזכה לזה, והדר מדבר משפלות גופו, וכן מצאתי בשם האריז"ל בשינוי לשון קצת. והיינו שיעקר החסרון באדם שאינו מכיר מעלת נפשו, שבאם היי מאיר לנגד עיניו מי הוא ומה מעלתו לא היי אפשר לבוא לידי עבירה, אלא שחסר להאדם עוז שהוא "קוראזש" בל"א וכמו שאמר הרבי הקדוש ר"ב זצללה"ה מפרשיסחא לרבו היהודי הקדוש זצ"ל ששאלהו מה שמע חדשות בהיותו בדאנציג? ואמר ששמע אבידת ממון אינו כלום, ואבידת "קוראזש" היא אבידה בכולו, עכ"ד. וזהו מלאכת היצירה, ובה מצודתו פרושה על כל החיים, שכאשר ניטל מהם ה"קוראזש" והידיים מתרשלים אז המה כעיר פרוצה אין חומה, ע"כ הקדימו התנא לחשבון שפלות גופו.**

4) מסכת כתובות דף עה.²

"וּלְצִיּוֹן יִאָמֵר אִישׁ וְאִישׁ יֵלֵד בָּהּ וְהוּא יְכַוְנֶנָּה עֲלֵיוֹן" (תהלים פז, ה) א"ר מיישא בר בריה דר' יהושע בן לוי: **אחד הנוולד בה ואחד המצפה לראותה.**

5) תפארת שלמה – פרשת ויצא (ר' שלמה הכהן מרדאמסק זי"ע)

ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש. הנה כבר כתבו הראשונים ז"ל. כי כל מעשה אבות הוא רק בשביל הבנים וכמבואר ברמב"ן ז"ל ולכך יעקב אבינו ע"ה בצאתו לחו"ל ידע כי זה סימן לבנים לכן השתדל להתפלל במקום ההוא ע"י שאמרו רז"ל אצל הר הבית **הבנויות בחול ופתוחות לקודש קודש. הבנויות בקודש ופתוחות לחול חול. הרמז להורות עם בני"י היושבים בחו"ל ומצפים ומיחלים על בנין בית המקדש כמ"ש והתפללו דרך ארצם וכמ"ש פתחו לי שערי צדק וזהו שער השמים. הרי הם כאלו הם בקודש. ולהיפך ח"ו כאשר יושבים בא"י ופתוחות לחול במחשבתם הרי הם כיושבי חו"ל. וזה שקבע יעקב להמשיך כל התפלות במקום ההוא של כל בני הגולה. וזה ויפגע במקום כי בא השמש הגלות הוא החושך. ובזמן הגאולה כתיב וזרחו לכם יראי שמי שמש צדקה. וכן היי כל תפלותיו ושבתי בשלום אל בית אבי שלם מן החטא באורך הגלות ונשוב לבית אבינו בב"א:**

6) פרקי אבות – פרק ג, משנה יד

הוא [=ר' עקיבא] היה אומר: **חביב אדם שנברא בצלם, חבה יתירה נודעת לו שנברא בצלם שנאמר "בצלם אלקים עשה את האדם" (בראשית ט).**
חביבין ישראל שנקראו בנים למקום, חבה יתירה נודעת להם שנקראו בנים למקום שנאמר בנים אתם לה' אלקיכם (דברים י"ד).

¹ שם משמואל – פרשת בהר, שנת תר"ע

² עיין "אמרות צדיקים" מאת ר' אהרן פרלוב, "המודיע", י' אדר א', שנת תשנ"ב, בשם ר' ישכר תמר זצ"ל שהביא מעשה מהראגאטשובער עם חתנו (ר' ציטרון, ראב"ד פתח תקוה) על מאמר חז"ל זו.

חביבין ישראל שניתן להם כלי חמדה, חבה יתירה נודעת להם שניתן להם כלי חמדה שבו נברא העולם שנאמר (משלי ד) כי לקח טוב נתתי לכם תורתני אל תעזובו :

(7 תפארת ישראל – יכין (שם))

פח) חביב אדם. נ"ל דהאדם גרסינן דהיינו אפילו עכו"ם [כתוסי' יבמות, דס"א א'], דהרי מדסיים בסיפא חביבין ישראל ש"מ דרישא בכל מין האדם מיירי, ור"ל אפילו בעכו"ם, וכן הראיה דמייתי תנא מקרא דעשה את האדם, הרי בעכו"ם נמי מיירי, דלבני נח נאמר [וכמ"ש התוי"ט], וגם מלך עי והחמשה מלכים שתלה יהושע, הורידם קודם הערב, ש"מ שגם לעכו"ם יש צלם אלקים. צג) חביבין ישראל שנקראו בנים למקום. שכל האומות חביבין שיש בהן צלם אלקים ואעפ"כ כשירשיעו מאד אפשר שישתלק מהן הצלם, וכמ"ש חז"ל [מגילה דכ"ח ע"א] דאסור להסתכל בפני אדם רשע, ש"מ דרוח הטומאה שורה עליו, כ"ש עכו"ם רשע, אבל ישראל מדנקראים בנים, אף כי פלחו לע"ז [כקידושין ל"ו ע"א], ש"מ דאף שחטאו אכתי בחביבותא קיימי [כחגיגה ד"ה ב'], משום שדומין כ"י לאביהן, וא"א שיתטמא אצלם הצלם מכל וכל:

(8 תפארת ישראל – בועז (שם))

א) אמר המפרש ואגב דאתא לידן, נימא בה מלתא שמצוה לפרסמו, דמימי נתקשיתי במאמר זה של חז"ל ביבמות [שם], דאמרי' התם אתם קרויין אדם ואין אה"ע קרויין אדם. דק' וכי ס"ד שחז"ל יאמרו על עכו"ם שיש לו צלם אלהים כפי שביררנו, שיהיה נחשב רק כבהמה. ותו דא"כ מה זה דקאמר קב"ה והייתם לי סגולה מכל העמים, ואי כל העמים רק כבהמות הארץ המה, לא יהי' מאמר זה רק כאומר והייתם לי סגולה מכל הבהמות ומכל הקופים שדומין בתמונתם לאדם. ותו, דא"כ יהיה כל מעשיהם מעשה בהמה. שאינו בעלת שכר ועונש, והרי דבר זה סותר למה דקיי"ל חסידי אוה"ע יש להן חלעה"ב [כסנהדרין ק"ה ורמב"ם פ"ח ממלכים]. והרי גם לולא פה קדוש של רז"ל שאמרו לנו כן, כבר היינו יודעים דבר זה מצד השכל, דהרי צדיק ה' בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו. ואנחנו רואים כמה מחסידיהן שמלבד שמכירין יוצר בראשית, ומאמינין בתה"ק שהיא אלהית, ועושין ג"ח גם לישראל, וכמה מהן שהיטיבו ביותר לכל באי עולם, כהחסיד יענער שהמציא האפאקקענאימפפונג, שעל ידה ניצולים כמה רבבות בני אדם מחולי וממיתה וממומין, ודראקא שהביא הקארטאפפעל לאייראפא, שמעכב כמה פעמים הרעב. וגוטענבערג שהמציא את הדפוס. וכמה מהן שלא נשתלמו כלל בעה"ז, כהחסיד רייכלין שהערה למות נפשו להציל שריפת השסי"ן שנצטווה מהקיסר מאקסימיליאן בשנת רס"ב ע"י הסתת המומר פפעפערקארן ש"ט עם הכומרים קשר של רשעים שלו. ורייכלין הנ"ל השליך נפשו מנגד, ובטענותיו הכריע לב הקיסר ליקח ציוויו הנ"ל לחזרה, ועי"ז רדפוהו רובו וימררוהו אויביו הכומרים ודחקהו עד שמת בדוחקו ובשבירת לבו. וכי ס"ד שכל המעשים הגדולים האלו לא ישולמו לעה"ב לאחר הפרגוד ח"ו והרי הקב"ה אין מקפח שכר כל בריה.

(9 שולחן ערוך – אורח חיים, סימן ה [כוונת הברכות])

יכוין בברכות פירוש המלות. כשיזכיר השם, יכוין פירוש קריאתו באדנות שהוא אדון הכל, ויכוין בכתיבתו ביו"ד ה"א שהיה והוה ויהיה, ובהזכירו אלקים, יכוין: שהוא תקיף בעל היכולת ובעל הכחות כלם.

(10 מסכת תענית דף כה:)

שוב מעשה ברבי אליעזר שירד לפני התיבה ואמר עשרים וארבע ברכות ולא נענה. ירד רבי עקיבא אחריו, ואמר: אבינו מלכנו אין לנו מלך אלא אתה. אבינו מלכנו למענך רחם עלינו, וירדו גשמים.

(11 צדקת הצדיק – אות קנד (ר' צדוק הכהן מלובלין זי"ע))

כשם שצריך אדם להאמין בהשם יתברך כך צריך אחר כך להאמין בעצמו. רצה לומר שיש להשם יתברך עסק עמו ושאינו פועל בטל שבין לילה וגוי' (יונה ד' י') וכחיתו שדה שלאחר מיתתם נאבדו ואינם. רק צריך להאמין כי נפשו ממקור החיים יתברך שמו והשם יתברך מתענג ומשתעשע בה כשעושה רצונו...

(12 משנה – מסכת שבת, פרק יד, משנה ד)

החושש בשיניו לא יגמע בהן את החומץ אבל מטבל הוא כדרכו ואם נתרפא נתרפא החושש במתניו לא יסוך יין וחומץ אבל סך הוא את השמן ולא שמן ורד בני מלכים סכין שמן ורד על מכותיהן שכן דרכם לסוך בחול. **רבי שמעון אומר כל ישראל בני מלכים הם:**